

Yükselenler Tevazu ile Yükseldiler

Mü'minin en birinci vazifesi, Cenab-ı Hak'la irtibatını sürekli güçlendirmeye çalışmaktır. Zira kulluğun değeri, insanın Cenab-ı Hak'la irtibatının kuvvetiyle doğru orantılıdır. Ne kadar O'nunla alakadar iseniz kulluğunuz da o kadar güçlüdür. Bu itibarla gönlünüz, batıp gitmeyen o bâki güzelliğin hayranı olmalı, diliniz sürekli O'nu vird-i zeban etmeli, uzuvlarınız hep O'nun razı olduğu amelleri işlemelidir. Şayet kalbiniz, diliniz ve sair uzuvlarınız hep O'nunla olursa, sağanak sağanak varidata mazhar olursunuz. Sofilerin dediği gibi virdi olmayanın varidatı da olmaz; evrad u ezkarı olmayan, bunların getireceği yümün ve bereketten de mahrum kalır.

Kalbleri katılaştırmış, duyguları dumura uğramış, göz pınarları kurumuş ölgün gönüllerin devrilmeden ayakta kalabilmeleri çok zordur. Bu yüzden insan, Cenab-ı Hak'la irtibatını güçlendirme konusunda "hel min mezid" kahramanı olmalıdır. Doyma bilmeyen bir gönülle sürekli "Daha yok mu?" demeli, iman-ı billah, marifetullah ve muhabbetullah yolunda derinleşmeye çalışmalıdır. İman ve marifete dair o güne kadar duyduğu, okuduğu, bildiği ne varsa bunları arka planıyla birlikte bir kere daha ele almalı ve onlarda daha daha derinleşmelidir. Zira olduğu yerde kalan ve kendini durağanlığa salanlar -Allah muhafaza- bir süre sonra istikameti koruyamayacak duruma gelebilirler. Sürekli Allah'la münasebetlerini güçlendirme gayretinde olmayan ve devamlı O'na doğru hareket etmeyenler, fâni şeylerin cazibesine kapılır gidebilirler.

Günümüzde dökülen birtakım insanların dökülüp yolda kalmalarının en büyük sebebi, Rab'leriyle münasebet konusundaki zaafıdır. Nasıl ki âtil ve hareketsiz kalan cisimler ya çürüyor ya da sağa sola savruluyorsa, Allah'a yakınlaşma gayreti içinde bulunmayan kimseler de ya çürürler ya da savrulur giderler. İstikameti koruyamadıkları için bir gün doğru yerde olsalar diğer gün yanlış kapılarda görünürler. Bugün ağızlarından bazı sözler dökülür, öbür gün bununla çelişen başka şeyler söylerler. İman ve marifetlerini güçlendirme konusunda kendilerini durağanlığa salanlar kendi çizgilerini koruyamazlar; başkalarının çizgisine girer, onların akıntısına kapılırlar. Şayet bu tür gelgitler yaşamak istemiyor, sırat-ı müstakim üzere yolunuza devam etmek istiyorsanız, Allah'la irtibatınızı güçlendirme konusunda aktif olmak zorundasınız.

Allah'a Yakınlık ve Tevazu İlişkisi

Öte yandan, Allah'a kulluk yolunda mesafe kat eden kimse, bu durumunu yeterli görmemeli, hele kendini, amelini beğenme manasına "ucb"e düşmekten Allah'a sığınmalıdır. Mü'min, Allah'a yaklaştığı, O'nunla irtibatını güçlendirdiği ölçüde mütevazi olur, mütevazi olduğu ölçüde de Allah katındaki kıymeti artar. Kişinin sahip olduğu imanı, marifeti ve muhabbeti arttıkça aşk u şevki de artar ve böyle biri kıyamla, rükûyla, secdeyle, duayla Allah'a kulluğunu ortaya koyar. Fakat ibadet ü taat adına ne yaparsa yapsın kulluğun hakkını veremeyeceğini bilir ve "Sana hakkıyla ibadet edemedik, Seni hakkıyla bilemedik, Sana hakkıyla şükredemedik..." mülâhazalarıyla oturur kalkar. Günde beş defa huzur-u ilâhîde kemerbeste-i ubudiyet içinde kulluğunu ortaya koysa,

O'na karşı tekrimatını, tebciyatını, tazimatını ifade etse de Allah'ın ulûhiyeti yanında kendi ubûdiyetini çok yetersiz görür.

Allah karşısında küçüklüğünü müdrik, tevazu kanatlarını yerlere kadar indiren bir insanı Allah yükselttikçe yükseltir. Kendini büyük zanneden ve kibir deryasına dalan birini ise batırdıkça batırır. Tevazu ölçüsünde insanı Allah'a yaklaştıran başka bir vasıf olmadığı gibi, kibir ölçüsünde onu Allah'tan uzaklaştıran başka bir şey de yoktur. Bir kudsî hadis-i şerifte ifade edildiği gibi azamet ve kibriya Allah'a mahsus sıfatlardır. (Ebû Davud, libas 27) Bu sıfatlara sahip çıkan kişi, farkına varsın varmasın uluhiyete ait hususiyetlere sahip çıkıyor, bu manada Allah'a şirk koşuyor demektir.

Büyüküklüğü Tevazuda Görenler

Tevazu, mahviyet ve hacalet, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) mümtaz vasıfları olduğu gibi, O'nu örnek alan Raşid Halifeler de tevazu ve mahviyette zirveleri tutmuşlardı. Hz. Ebu Bekir'in (radıyallahu anh) *el-Kulûbu'd-dâria'da* yer alan şu münacatı, onun tevazudaki derinliğini göstermeye yeter:

Lütfunu esirgeme ey Rab bu kuluna ki, azığı pek kalîl (az),
İflas etmiş olsa da sadakatle yine kapına geldi ey Celîl!
Günahı pek büyük; Sen o günahları yarlığa ne olur,
Hâli de pek acip, hem günahkâr bir abd-i zelîl.
Onunki isyan üstüne isyan, hata üstüne hata,
Senden ihsan üstüne ihsan, hem de atâ-yı cezîl.
Kum taneleri sayısınca günahlarından Sana sığınıyor,
N'olur müsamahanı göster de sil onları ey Cemîl!
Nice olur hâlim, yok defterde işe yarar bir fiil,
Günahlarım çok, kulluğa gelince pek kalîl.
Ruhumun yaralarını sar da hâcâtıma kıl bir çare,
Sen Şâfi-i Hakikî, ben de kalbi sakîm bir alîl.

Kim diyor bütün bunları? Vahyin bidayetinde İnsanlığın İftihar Tablosu'nun (aleyhissalatu vesselam) hâlesi içine giren, Sevr sultanlığında O'nunla beraber bulunan, ömrü boyunca bir kalkan gibi O'nu muhafaza edip yanından hiç ayrılmayan, Sıddık ünvanıyla serfiraz Hz. Ebu Bekir diyor. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in hilafeti döneminde İslâm'a yapılan hizmetler, Emevi ve Abbasi döneminde yapılanlara da, Osmanlı'nın altı asırda yaptıklarına da denktir. Onlar, Allah'ın izni ve inayetiyle 12 senede 12 asra sığmayacak işler yapmışlardır. Ama buna rağmen Hz. Sıddık, kendini sermayesiz kalmış müflisin ta kendisi olarak görüyor, ciddi olarak kendini sorguluyor, isyan ve günahlarından şikâyet ediyor. Utansın kendini bir şey zannedenler!

(devamı haftaya)